

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2024/597

z dnia 18 grudnia 2023 r.

w sprawie projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu Portugalii obejmującego lata 2021–2030 i spójności środków wprowadzonych przez Portugalię z unijnym celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu

(Jedynie tekst w języku portugalskim jest autentyczny)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchycenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2 i art. 14 ust. 6,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 ⁽²⁾, w szczególności jego art. 7 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

Zalecenia w sprawie projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu (KPEiK) Portugalii obejmującego lata 2021–2030

- (1) 30 czerwca 2023 r. Portugalia przedłożyła projekt zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu.
- (2) W art. 3 i załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999 („rozporządzenie w sprawie zarządzania unią energetyczną”) określono elementy, które należy zamieścić w zaktualizowanym zintegrowanym krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu. W grudniu 2022 r. Komisja przyjęła wytyczne dla państw członkowskich dotyczące procesu i zakresu opracowywania projektu i ostatecznej wersji zaktualizowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu ⁽³⁾. W wytycznych określono dobre praktyki i przedstawiono skutki niedawnych zmian politycznych, prawnych i geopolitycznych w polityce energetycznej i klimatycznej.
- (3) W związku z planem REPowerEU ⁽⁴⁾ oraz w ramach cykli europejskiego semestru 2022 i 2023 Komisja położyła duży nacisk na potrzeby państw członkowskich w zakresie reform i inwestycji w dziedzinie energii i klimatu, aby zwiększyć bezpieczeństwo energetyczne i przystępność cenową energii poprzez przyspieszenie ekologicznej i sprawiedliwej transformacji. Znajduje to odzwierciedlenie w sprawozdaniach krajowych dotyczących Portugalii z 2022 r. i 2023 r. ⁽⁵⁾ oraz w zaleceniach Rady dla Portugalii ⁽⁶⁾. Państwa członkowskie powinny uwzględnić w swoich ostatecznych wersjach zaktualizowanych zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu najnowsze zalecenia Rady dla poszczególnych krajów.

⁽¹⁾ Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1.

⁽³⁾ Zawiadomienie Komisji w sprawie wytycznych dla państw członkowskich dotyczących aktualizacji krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu na lata 2021–2030 (Dz.U. C 495 z 29.12.2022, s. 24).

⁽⁴⁾ COM(2022) 230 final.

⁽⁵⁾ SWD(2022) 623 final; SWD(2023) 622 final.

⁽⁶⁾ (2022/C 334/22); zalecenie dotyczące zalecenia Rady (2023/C 312/22), zalecenie dotyczące zalecenia Rady.

- (4) Zalecenia Komisji dotyczące osiągnięcia celów krajowych na podstawie rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego (rozporządzenia ESR) ⁽⁷⁾ opierają się na prawdopodobieństwie przestrzegania przez państwa członkowskie celów na 2030 r., z uwzględnieniem zasad korzystania z elastyczności przewidzianych w rozporządzeniu ESR.
- (5) Zalecenia Komisji dotyczące wychwytywania, składowania i utylizacji dwutlenku węgla (CCUS) mają na celu uzyskanie przeglądu planowanego wdrożenia tych technologii na szczeblu krajowym, w tym informacji na temat rocznych ilości CO₂, które mają zostać wychwycone do 2030 r., w podziale na źródło wychwyconego CO₂ pochodzącego z instalacji objętych dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽⁸⁾ lub z innych źródeł, takich jak źródła biogeniczne lub bezpośrednie wychwytywanie z powietrza; na temat planowanej infrastruktury do transportu CO₂; oraz na temat potencjalnej krajowej zdolności magazynowania CO₂ i objętości iniekcji CO₂, które mają być dostępne w 2030 r.
- (6) Zalecenia Komisji dotyczące wyników na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 ⁽⁹⁾ (rozporządzenia LULUCF) odnoszą się do realizacji przez państwo członkowskie zasady zerowego salda w latach 2021–2025 (okres 1) oraz celu krajowego na lata 2026–2030 (okres 2), z uwzględnieniem przepisów regulujących korzystanie z elastyczności określonych w tym rozporządzeniu. W zaleceniach Komisji uwzględniono również fakt, że w okresie 1 wszelkie nadwyżki emisji na mocy rozporządzenia LULUCF będą automatycznie objęte rozporządzeniem ESR.
- (7) Aby przystosowanie się do zmiany klimatu odpowiednio przyczyniało się do osiągnięcia celów w zakresie energii i łagodzenia zmiany klimatu, konieczne jest zidentyfikowanie potencjalnych zagrożeń klimatycznych oraz przeanalizowanie wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem, które mogą mieć wpływ na odnośne obszary lub sektory. W zaleceniach Komisji dotyczących przystosowania się do zmiany klimatu rozważono zakres, w jakim Portugalia włączyła do zaktualizowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu cele związane z przystosowaniem się do zmiany klimatu uwzględniające ryzyko klimatyczne, które mogłoby uniemożliwić Portugalii osiągnięcie założeń i celów unii energetycznej. Bez konkretnych polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu, zaplanowanych i wdrożonych, realizacja założeń w wymiarze unii energetycznej jest zagrożona. Gospodarka wodna w zmieniających się warunkach klimatycznych wymaga szczególnej uwagi ze względu na ryzyko zakłóceń w dostawach energii elektrycznej, ponieważ powódzie, upały i susze wywierają wpływ na produkcję energii.
- (8) Zalecenia Komisji dotyczące poziomu ambicji w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych wynikają ze wzoru określonego w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1999, który opiera się na obiektywnych kryteriach, oraz opierają się na głównych politykach i środkach, których brakuje w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu Portugalii, aby umożliwić terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu Portugalii w wiążący unijny cel w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. co najmniej 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 % zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 ⁽¹⁰⁾ w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych. Zalecenia Komisji opierają się również na wkładzie Portugalii w realizację celów szczegółowych określonych w art. 15a, 22a, 23, 24 i 25 tej dyrektywy oraz na związanych z nimi politykach i środkach służących jej szybkiej transpozycji i wdrożeniu. Zalecenia odzwierciedlają znaczenie opracowania kompleksowego długoterminowego planowania wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności energii wiatrowej, w celu zwiększenia widoczności europejskiego sektora produkcji i operatorów sieci zgodnie z europejskim pakietem na rzecz energii wiatrowej ⁽¹¹⁾.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/857 z dnia 19 kwietnia 2023 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) 2018/842 w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 111 z 26.4.2023, s. 1).

⁽⁸⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/841 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie włączenia emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem do ram polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 i zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 oraz decyzję nr 529/2013/UE (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 1), zmienione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/839 z dnia 19 kwietnia 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) 2018/841 w odniesieniu do zakresu stosowania, uproszczenia przepisów dotyczących sprawozdawczości i zgodności oraz określenia celów państw członkowskich na 2030 r., a także zmiany rozporządzenia (UE) 2018/1999 w odniesieniu do poprawy monitorowania, sprawozdawczości, śledzenia postępów i przeglądu (Dz.U. L 107 z 21.4.2023, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82), zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r. (Dz.U. L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

⁽¹¹⁾ Komunikat w sprawie europejskiego planu działania na rzecz energii wiatrowej COM(2023) 669 final, 24.10.2023 r. oraz komunikat w sprawie osiągnięcia ambitnych unijnych celów w zakresie energii z morskich źródeł odnawialnych, COM(2023) 668 final.

- (9) Zalecenia Komisji dotyczące krajowego wkładu w efektywność energetyczną opierają się na art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 ⁽¹²⁾ w sprawie efektywności energetycznej oraz na wzorze zawartym w załączniku I do tej dyrektywy, a także na związanych z nią politykach i środkach służących jej wdrożeniu.
- (10) W zaleceniach Komisji szczególną uwagę zwrócono na założenia, cele i wkłady oraz związane z nimi polityki i środki służące realizacji planu REPowerEU z myślą o szybkim uniezależnieniu się od rosyjskich paliw kopalnych. Uwzględniają one wnioski wyciągnięte z wdrożenia pakietu „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę” ⁽¹³⁾. Zalecenia odzwierciedlają konieczność zwiększenia odporności systemu energetycznego w świetle obowiązków wynikających z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 ⁽¹⁴⁾ w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 ⁽¹⁵⁾ dotyczącego bezpieczeństwa dostaw gazu zgodnie z zaleceniem Komisji w sprawie magazynowania energii ⁽¹⁶⁾.
- (11) W zaleceniach Komisji uwzględniono potrzebę przyspieszenia integracji wewnętrznego rynku energii w celu zwiększenia roli elastyczności oraz wzmocnienia pozycji konsumentów i ich ochrony. W zaleceniach Komisji wzięto również pod uwagę znaczenie oszacowania liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym zgodnie z wymogami art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 oraz z zaleceniem Komisji (UE) 2023/2407 ⁽¹⁷⁾.
- (12) Zalecenia Komisji odzwierciedlają znaczenie zapewnienia wystarczających inwestycji w badania naukowe i innowacje w dziedzinie czystej energii w celu pobudzenia ich zdolności rozwojowych i produkcyjnych, w tym w odpowiednie polityki i środki na rzecz energochłonnych sektorów przemysłu i innych branż, a także potrzebę podnoszenia kwalifikacji siły roboczej w przemyśle neutralnym emisyjnie z myślą o skonsolidowaniu silnej, konkurencyjnej i ekologicznej gospodarki w Unii.
- (13) Zalecenia Komisji opierają się na zobowiązaniach podjętych na mocy porozumienia paryskiego do stopniowego ograniczenia wykorzystywania paliw kopalnych, a także na znaczeniu stopniowego wycofywania dotacji do paliw kopalnych.
- (14) Zalecenia Komisji dotyczące potrzeb inwestycyjnych wynikają z przeprowadzonej przez nią oceny, czy projekt zaktualizowanego planu zawiera ogólny przegląd potrzeb inwestycyjnych niezbędnych do osiągnięcia założeń, celów i wkładów we wszystkich wymiarach unii energetycznej; czy wskazuje źródła finansowania, z rozróżnieniem źródeł prywatnych i publicznych; czy przedstawiono w nim inwestycje zgodne z portugalskim planem odbudowy i zwiększania odporności, portugalskimi terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji oraz zaleceniami krajowymi na lata 2022–2023 wydanymi w ramach europejskiego semestru; oraz czy obejmuje on solidną ocenę makroekonomiczną planowanych polityk i środków. Krajowy plan w dziedzinie energii i klimatu powinien zapewnić przejrzystość i przewidywalność krajowych polityk i środków w celu zagwarantowania pewności inwestycji.
- (15) Zalecenia Komisji odzwierciedlają kluczowe znaczenie szeroko zakrojonych konsultacji regionalnych oraz zapewnienia wczesnych i pluralistycznych konsultacji w sprawie planu, w tym skutecznego udziału społeczeństwa oraz wystarczających informacji i ram czasowych zgodnie z konwencją z Aarhus ⁽¹⁸⁾.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (Dz.U. L 231 z 20.9.2023, s. 1).

⁽¹³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”, COM(2022) 360 final.

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/941 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie gotowości na wypadek zagrożeń w sektorze energii elektrycznej i uchylające dyrektywę 2005/89/WE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 1).

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Zalecenie Komisji z dnia 14 marca 2023 r. „Magazynowanie energii – Podstawa zdekarbonizowanego i bezpiecznego systemu energetycznego UE” (Dz.U. C 103 z 20.3.2023, s. 1).

⁽¹⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2023/2407 z dnia 20 października 2023 r. dotyczące ubóstwa energetycznego, C:2023/4080 (Dz.U. L, 2023/2407, 23.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>).

⁽¹⁸⁾ Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska z dnia 25 czerwca 1998 r. („konwencja z Aarhus”).

- (16) Zalecenia Komisji dotyczące sprawiedliwej transformacji odzwierciedlają ocenę tego, czy w portugalskim planie wystarczająco szczegółowo określono odpowiednie skutki społeczne transformacji klimatycznej i energetycznej i jej wpływ na zatrudnienie i umiejętności oraz wskazano stosowne polityki i środki towarzyszące wspierające sprawiedliwą transformację, przy jednoczesnym przyczynianiu się do propagowania zarówno praw człowieka, jak i równouprawnienia płci.
- (17) Zalecenia Komisji dla Portugalii opierają się na ocenie opracowanego przez Portugalię projektu zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu ⁽¹⁹⁾, publikowanego wraz z niniejszym zaleceniem.
- (18) Portugalia powinna należycie uwzględnić niniejsze zalecenia przy opracowywaniu ostatecznej wersji zaktualizowanego zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu, który ma przedłożyć do 30 czerwca 2024 r.

Zalecenia dotyczące spójności z unijnym celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu

- (19) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1119 (Europejskie prawo o klimacie) Komisja jest zobowiązana do oceny spójności środków krajowych z celem neutralności klimatycznej oraz zapewnieniem postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Komisja oceniła spójność środków wprowadzonych przez Portugalię z tymi celami ⁽²⁰⁾. Poniższe zalecenia oparte są na tej ocenie. Portugalia powinna należycie uwzględnić niniejsze zalecenia i podjąć działania następcze w związku z nimi zgodnie z Europejskim prawem o klimacie.
- (20) Najbardziej podatne są społeczności, które z dużym prawdopodobieństwem odczuwają skutki zmiany klimatu. Nie równe narażenie i podatność poszczególnych regionów i grup społeczno-gospodarczych na skutki zmiany klimatu pogłębiają istniejące nierówności i słabości. Sprawiedliwa odporność powinna zmniejszyć nierówne obciążenie ryzykiem klimatycznym i zapewnić równy podział korzyści wynikających z przystosowania się do zmiany klimatu. Na poziomie lokalnym istnieją kompetencje, które mogą mieć szerszy wpływ na odporność na zmianę klimatu. Istotne znaczenie ma przygotowanie i wdrożenie polityki przystosowania się do zmiany klimatu na szczeblu niższym niż krajowy,

NINIEJSZYM ZALECA, ABY PORTUGALIA PODJĘŁA NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

DOTYCZĄCE PROJEKTU ZAKTUALIZOWANEGO KRAJOWEGO PLANU W DZIEDZINIE ENERGII I KLIMATU NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA (UE) 2018/1999

1. Przedstawiła prognozy pokazujące, w jaki sposób istniejące i planowane polityki i środki przyczynią się do osiągnięcia krajowego celu w zakresie emisji gazów cieplarnianych polegającego na obniżeniu tych emisji o 42 % w 2030 r. w porównaniu z poziomami z 2005 r. w ramach rozporządzenia ESR. W razie potrzeby określiła dodatkowe polityki i środki, w tym dotyczące metanu, N₂O i F-gazów z procesów przemysłowych i użytkowania produktów, rolnictwa i gospodarki odpadami lub sposobu wykorzystania elastyczności dostępnej w ramach rozporządzenia ESR w celu zapewnienia zgodności. Uzupełniła informacje na temat polityk i środków, jasno określając ich zakres, harmonogram i, w miarę możliwości, spodziewany wpływ na redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym w odniesieniu do środków w ramach unijnych programów finansowania takich jak wspólna polityka rolna.
2. Określiła ilość emisji CO₂, którą można wychwycić rocznie do 2030 r., w tym źródło. Podała szczegółowe informacje na temat sposobu transportu wychwyconego CO₂. Określiła ogólną zdolność magazynowania i objętość iniekcji CO₂ dostępną do 2030 r.
3. Zaktualizowała prognozy dotyczące sektora LULUCF, aby odzwierciedlić przegląd metodyczny przeprowadzony w krajowych wykazach, oraz określiła ilościowo spodziewane skutki określonych polityk i środków, aby zapewnić skuteczne dostosowanie pochłaniania gazów cieplarnianych w tym sektorze do zasady zerowego salda z 2025 r., do unijnego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto na 2030 r. wynoszącego -310 Mt ekwiwalentu CO₂ oraz do krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych na poziomie -968 kt ekwiwalentu CO₂, jak określono w rozporządzeniu (UE) 2018/841. Przedstawiła jasne informacje na temat sposobu, w jaki fundusze publiczne (zarówno fundusze unijne, w tym w ramach wspólnej polityki rolnej, jak i pomoc państwa) oraz finansowanie prywatne za pomocą systemów rolnictwa węglowego są konsekwentnie i skutecznie wykorzystywane do osiągnięcia krajowego celu pochłaniania gazów cieplarnianych netto. Podała informacje na temat stanu realizacji i postępów, jakie należy poczynić w zapewnieniu poprawy wyższych poziomów/jednoznacznych geograficznie zbiorów danych na potrzeby monitorowania, sprawozdawczości i weryfikacji, zgodnie z częścią 3 załącznika V do rozporządzenia (UE) 2018/1999.

⁽¹⁹⁾ SWD(2023) 922.

⁽²⁰⁾ Sprawozdanie z postępu prac na temat działań UE w dziedzinie klimatu za 2023 r., COM(2023) 653 final, oraz dokument roboczy służb Komisji dotyczący oceny postępów w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu w poszczególnych państwach członkowskich zgodnie z Europejskim prawem o klimacie, SWD(2023) 932.

4. Dostarczyła dodatkową analizę istotnych wrażliwości na zmiany klimatu i ryzyka związanego z klimatem w odniesieniu do osiągnięcia krajowych założeń, celów i wkładów oraz polityk i środków w poszczególnych wymiarach unii energetycznej. Lepiej przedstawiła i ilościowo określiła powiązanie z konkretnymi celami i politykami unii energetycznej, które powinny być wspierane w ramach polityk i środków w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu. Zwróciła szczególną uwagę na gospodarkę wodną w zmieniających się warunkach klimatycznych ze względu na ryzyko zakłóceń w dostawach energii elektrycznej, ponieważ powodzie, upały i susze wywierają wpływ na produkcję energii.
5. Zwiększyła ambitny cel osiągnięcia udziału odnawialnych źródeł energii na poziomie co najmniej 51 % jako wkład w realizację wiążącego unijnego celu w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na 2030 r. określonego w art. 3 ust. 1 dyrektywy (UE) 2018/2001, zmienionej dyrektywą (UE) 2023/2413, zgodnie ze wzorem określonym w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1999. Uwzględniła orientacyjną trajektorię osiągania punktów odniesienia na 2025 r. i 2027 r. wynikających z art. 4 lit. a) ppkt 2 rozporządzenia (UE) 2018/1999.
6. Przedstawiła szacunkową trajektorię i długoterminowy plan wykorzystywania technologii energii odnawialnej w ciągu najbliższych 10 lat, z perspektywą do 2040 r. Uwzględniła orientacyjny cel dotyczący innowacyjnych technologii energii odnawialnej zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniła konkretne cele przyczyniające się do osiągnięcia orientacyjnych celów częściowych w sektorze budownictwa i przemysłu na 2030 r. oraz wiążącego celu częściowego dotyczącego paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego w przemyśle na 2030 r., zgodnie ze zmienioną dyrektywą (UE) 2018/2001. Uwzględniła wiążące cele w zakresie ogrzewania i chłodzenia zarówno na lata 2021–2025, jak i na lata 2026–2030 oraz uwzględniła orientacyjny cel polegający na osiągnięciu dodatkowych zobowiązań określonych w załączniku IA do dyrektywy (UE) 2018/2001. Uwzględniła orientacyjny cel w zakresie systemów ciepłowniczych i chłodniczych na lata 2021–2030 oraz określiła, jaki cel Portugalia zamierza osiągnąć w sektorze transportu poprzez nałożenie obowiązku na dostawców paliw, w tym za pomocą celu częściowego dotyczącego zaawansowanych biopaliw i paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego, zapewniając przestrzeganie minimalnego poziomu paliw odnawialnych pochodzenia niebiologicznego w 2030 r.
7. Uwzględniła szczegółowe i ilościowe polityki i środki w sposób umożliwiający terminowe i racjonalne pod względem kosztów osiągnięcie krajowego wkładu w wiążący cel UE w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, zgodnie z którym w 2030 r. co najmniej 42,5 % energii ma pochodzić ze źródeł odnawialnych, przy wspólnym dążeniu do zwiększenia go do 45 %. Opisała w szczególności, w jaki sposób zamierza przyspieszyć wprowadzanie odnawialnych źródeł energii poprzez upowszechnianie umów zakupu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, a także opublikowała długoterminowy harmonogram dotyczący oczekiwanego przydziału wsparcia, obejmujący co najmniej kolejne pięć lat.
8. Uwzględniła prognozy dotyczące podaży biomasy w podziale na surowce i ich pochodzenie, z rozróżnieniem na produkcję krajową i przywóz. Uwzględniła ocenę krajowych dostaw biomasy leśnej do celów energetycznych w latach 2021–2030 zgodnie ze zwiększonymi kryteriami zrównoważonego rozwoju określonymi w art. 29 zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001. Uwzględniła ocenę zgodności przewidywanego wykorzystania biomasy leśnej do produkcji energii z zobowiązaniami Portugalii wynikającymi ze zmienionego rozporządzenia LULUCF, w szczególności na lata 2026–2030, wraz z niezbędnymi środkami i politykami krajowymi mającymi na celu zapewnienie takiej zgodności. Uwzględniła dodatkowe środki mające na celu propagowanie zrównoważonej produkcji biometanu, biorąc pod uwagę potencjał zrównoważonego biogazu/biometanu w Portugalii oraz swój profil zużycia gazu ziemnego i istniejącą infrastrukturę, a także wykorzystanie produktu pofermentacyjnego i zastosowania biogenicznego CO₂.
9. W miarę możliwości przedstawiła przewidywany harmonogram działań prowadzących do przyjęcia ustawodawczych i pozaustawodawczych polityk i środków mających na celu transpozycję i wdrożenie przepisów zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001, w szczególności w odniesieniu do środków, o których mowa w poprzednich punktach.
10. Uwzględniła krajowy wkład w zakresie efektywności energetycznej na podstawie zużycia energii końcowej w wiążącym celu UE w zakresie zużycia energii końcowej na 2030 r. zgodnie z art. 4 dyrektywy (UE) 2023/1791 i załącznikiem I do tej dyrektywy lub w wysokości równej skorygowanemu orientacyjnemu wkładowi krajowemu, który Komisja przedstawi każdemu państwu członkowskiemu do dnia 1 marca 2024 r. na podstawie art. 4 ust. 5 tej dyrektywy. Uwzględniła krajowy wkład w zakresie efektywności energetycznej na podstawie zużycia energii pierwotnej w orientacyjnym celu UE w zakresie zużycia energii pierwotnej zgodnie z art. 4 dyrektywy (UE) 2023/1791 i załącznikiem I do tej dyrektywy. Określiła wielkość zmniejszenia zużycia energii, którą mają osiągnąć wszystkie organy publiczne, w podziale na sektory i całkowitą powierzchnię ogrzewanych lub chłodzonych budynków będących własnością instytucji publicznych, która co roku ma być poddana renowacji, lub odpowiednie roczne oszczędności energii, które mają zostać osiągnięte.

11. Określiła kompletne polityki i środki mające na celu osiągnięcie krajowych wkładów w zakresie efektywności energetycznej, w szczególności sposób wdrożenia zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”. Określiła solidne programy finansowania i systemy wsparcia w zakresie efektywności energetycznej, umożliwiające pozyskiwanie inwestycji prywatnych i dodatkowego współfinansowania. Dostarczyła informacji na temat środków oszczędności energii, aby zapewnić uzyskanie wymaganych skumulowanych oszczędności końcowego zużycia energii do 2030 r., a także na temat środków mających na celu propagowanie audytów energetycznych i systemów zarządzania energią.
12. Uwzględniła zaktualizowane poziomy ambicji w zakresie zapewnienia wysoce energooszczędnych i niskoemisyjnych krajowych zasobów budowlanych oraz przekształcenia istniejących budynków w budynki bezemisyjne do 2050 r. Uwzględniła pośrednie kamienie milowe na lata 2030 i 2040 oraz porównanie tych kamieni milowych z najnowszą długoterminową strategią renowacji. Uwzględniła więcej informacji na temat powiązanych środków dotyczących budynków i przedstawiła ich oczekiwany wpływ w zakresie oszczędności energii.
13. Wzmocniła odporność swojego systemu energetycznego poprzez wyznaczenie jasnych celów i środków służących rozwiązaniu problemu ograniczonych lub przerwanych dostaw oraz przedstawienie polityki i środków mających na celu włączenie wymogów związanych z przystosowaniem się do zmiany klimatu do systemu energetycznego. Oceniała adekwatność infrastruktury naftowej (w tym rafinerii, zapasów ropy naftowej) względem przewidywanego spadku popytu na ropę naftową i przejścia na alternatywne rozwiązania o niższej emisyjności.
14. Przedstawiła jasne założenia i cele dotyczące odpowiedzi odbioru z myślą o zwiększeniu elastyczności systemu energetycznego w świetle oceny potrzeb w zakresie elastyczności oraz sposób ułatwienia integracji systemu energetycznego w związku z art. 20a zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001. Określiła środki mające na celu promowanie bardziej konkurencyjnych rynków detalicznych i wzmocnienie pozycji konsumentów na rynku detalicznym.
15. Dalej rozwijała podejście do rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego poprzez uwzględnienie oceny sytuacji gospodarstw domowych obecnie dotkniętych takim ubóstwem i wskazanie konkretnego wymiernego celu ograniczenia tego ubóstwa zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z uwzględnieniem zalecenia Komisji (UE) 2023/2407. Przedstawiła dodatkowe szczegółowe informacje na temat istniejących i potencjalnych środków służących rozwiązaniu problemu ubóstwa energetycznego oraz na temat zasobów finansowych przeznaczonych na ten cel zarówno z perspektywy polityki społecznej (przystępność cenowa), jak i strukturalnych środków na rzecz energii, w szczególności w odniesieniu do dostępu do efektywności energetycznej, renowacji budynków i energii ze źródeł odnawialnych. Wyjaśniła, w jaki sposób przewiduje się wykorzystanie środków w zakresie efektywności energetycznej w ramach systemu zobowiązującego do efektywności energetycznej w celu złagodzenia ubóstwa energetycznego zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2018/1999.
16. Doprecyzowała krajowe cele w zakresie badań naukowych, innowacji i konkurencyjności na potrzeby wykorzystywania czystych technologii i wytyczyła drogę na lata 2030 i 2050 z myślą o wsparciu obniżenia emisyjności przemysłu i propagowaniu przejścia przedsiębiorstw na gospodarkę neutralną emisyjnie o obiegu zamkniętym. Przedstawiła polityki i środki mające na celu propagowanie opracowywania projektów neutralnych emisyjnie, w tym projektów istotnych dla energochłonnych sektorów przemysłu. Opisała przewidywalne i uproszczone ramy regulacyjne dotyczące procedur udzielania pozwoleń oraz sposób, w jaki dostęp do finansowania krajowego zostanie uproszczony w razie potrzeby. Zapewniła szczegółowe polityki i środki dotyczące cyfryzacji systemu energetycznego, rozwoju umiejętności związanych z czystą energią oraz ułatwienia otwartego handlu na rzecz odpornych i zrównoważonych łańcuchów dostaw kluczowych komponentów i urządzeń neutralnych emisyjnie.
17. Określiła reformy i środki mające na celu uruchomienie inwestycji prywatnych niezbędnych do osiągnięcia celów w zakresie energii i klimatu. Udoskonaliła i rozszerzyła analizę potrzeb inwestycyjnych, tak aby obejmowała kompleksowy i spójny przegląd potrzeb w zakresie inwestycji publicznych i prywatnych w ujęciu łącznym i w podziale na sektory. Uzupełniła odgórne podejście ogólnogospodarcze o oddolną ocenę poszczególnych projektów. Zamieściła zestawienie całkowitych potrzeb inwestycyjnych wraz z dodatkowymi informacjami na temat krajowych, regionalnych i unijnych źródeł finansowania, a także prywatnych źródeł finansowania, które mają zostać uruchomione. Dodała krótki opis rodzaju systemu wsparcia finansowego wybranego w celu wdrożenia polityk i środków, które są finansowane z budżetu publicznego i środków unijnych, oraz stosowania mieszanych instrumentów finansowych z wykorzystaniem dotacji, pożyczek, pomocy technicznej i gwarancji publicznych, w tym roli krajowych banków prorozwojowych w odpowiednich systemach lub sposobu uruchamiania finansowania prywatnego. Rozważyła jako źródło finansowania, generowanie – w sposób racjonalny pod względem kosztów – transferów do innych państw członkowskich zgodnie z rozporządzeniem ESR. Zapewniła rzetelną ocenę makroekonomicznego wpływu planowanych polityk i środków.
18. Określiła, w jaki sposób polityki i środki zawarte w zaktualizowanym planie są zgodne z portugalskim planem odbudowy i zwiększania odporności oraz rozdziałem REPowerEU.

19. Wyjaśniła bardziej szczegółowo, w jaki sposób i do kiedy Portugalia zamierza wycofać dopłaty do paliw kopalnych.
20. Przedstawiła bardziej szczegółowe informacje na temat konsekwencji transformacji klimatycznej i energetycznej dla społeczeństwa, zatrudnienia i umiejętności lub wszelkich innych skutków dystrybucyjnych, a także na temat planowanych celów, polityk i środków wspierających sprawiedliwą transformację. Określiła formę wsparcia, wpływ inicjatyw, grupy docelowe i przeznaczone na ten cel zasoby, z uwzględnieniem zalecenia Rady w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej ⁽²¹⁾. Uwzględniła, w miarę możliwości, większą liczbę elementów w celu zapewnienia odpowiedniej podstawy analitycznej do przygotowania przyszłego planu społeczno-klimatycznego zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 ⁽²²⁾, w tym wytyczne dotyczące sposobu oceny wyzwań i skutków społecznych dla podmiotów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji wynikających z systemu handlu uprawnieniami do emisji w przypadku spalania paliw w budynkach, transporcie drogowym i dodatkowych sektorach, a także wskazania potencjalnych beneficjentów i odpowiednich ram polityki. Wyjaśniła, w jaki sposób ramy polityki określone w krajowym planie w dziedzinie energii i klimatu przyczynią się do przygotowania planu społeczno-klimatycznego Portugalii oraz w jaki sposób zostanie zapewniona spójność między tymi dwoma planami.
21. Przedstawiła wyraźny i szczegółowy opis sposobu, w jaki proces konsultacji umożliwił powszechny udział wszystkich właściwych organów, obywateli i zainteresowanych stron, w tym partnerów społecznych, zarówno w przygotowaniu projektu, jak i ostatecznej wersji zaktualizowanego planu. Przedstawiła podsumowanie opinii wyrażonych przez różne podmioty oraz podsumowanie sposobu, w jaki plan uwzględni opinie przekazane podczas konsultacji.
22. Rozszerzyła i tak już dobrą współpracę regionalną z krajami sąsiadującymi, w szczególności poprzez opisanie, w jaki sposób Portugalia zamierza ustanowić ramy współpracy z innymi państwami członkowskimi do 2025 r. zgodnie z art. 9 zmienionej dyrektywy (UE) 2018/2001. Ułatwiła przyjęcie wspólnej umowy o solidarności w zakresie bezpieczeństwa dostaw gazu ze swoimi sąsiadami (Hiszpanią).

DOTYCZĄCE SPÓJNOŚCI ŚRODKÓW KRAJOWYCH Z CELEM NEUTRALNOŚCI KLIMATYCZNEJ ORAZ Z ZAPEWNIENIEM POSTĘPÓW W ZAKRESIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIANY KLIMATU NA PODSTAWIE ROZPORZĄDZENIA (UE) 2021/1119

1. Zaangażowała zainteresowane strony, które są szczególnie podatne na skutki zmiany klimatu, w opracowywanie i wdrażanie polityki Portugalii w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu. Dokumentowała przebieg i wyniki takich konsultacji. Ustanowiła lub usprawniła mechanizmy zapewniające regularne przeglądy i aktualizacje polityk na szczeblu niższym niż krajowy.

Sporządzono w Brukseli dnia 18 grudnia 2023 r.

W imieniu Komisji
Kadri SIMSON
Członek Komisji

⁽²¹⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2022 r. w sprawie zapewnienia sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej (Dz.U. C 243 z 27.6.2022, s. 35).

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/955 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ustanowienia Społecznego Funduszu Klimatycznego i zmieniające rozporządzenie (UE) 2021/1060 (Dz.U. L 130 z 16.5.2023, s. 1).